

Комунікаційна синергія агробізнесу й освіти у створенні інноваційного аграрного простору

Вікторія Білоус,

здобувачка вищої освіти спеціальності 073 Менеджмент

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

Анотація: у роботі досліджено теоретичні та практичні аспекти синергетичної взаємодії аграрної освіти та бізнесу у формуванні інноваційного аграрного простору України. Проаналізовано сучасні механізми та інструменти комунікації між освітніми установами та агропідприємствами. Визначено основні проблеми та перспективи розвитку їх партнерства.

Ключові слова: комунікаційна синергія, агробізнес, аграрна освіта, інноваційний розвиток, аграрний простір, цифровізація.

Сучасний стан аграрного сектору України характеризується стрімкими змінами та трансформаціями, обумовленими глобалізаційними процесами, цифровізацією економіки та новими викликами. В таких умовах особливого значення набуває питання взаємодії агробізнесу та освітніх закладів як головних рушіїв інноваційного розвитку галузі. Ефективна комунікація між цими стейкхолдерами створює синергетичний ефект, що забезпечує формування інноваційного аграрного простору, сприяє трансферу знань та технологій, підвищує конкурентоспроможність вітчизняного аграрного сектору на світовому ринку.

Аналіз наукових джерел свідчить, що поняття "комунікаційна синергія" у контексті взаємодії агробізнесу та освіти можна визначити як взаємопідсилюючий ефект від спільної діяльності цих суб'єктів, що перевищує суму результатів їх окремого функціонування. За визначенням Н. Тимошенко, синергія в аграрному секторі проявляється через "інтеграцію ресурсів, знань, технологій та інтелектуального потенціалу для досягнення спільних цілей розвитку" [1, с. 45].

Сучасний стан комунікаційної взаємодії агробізнесу та освітніх закладів в Україні характеризується певними здобутками, але й суттєвими недоліками. Як зазначає С. Кваша, "існує розрив між теоретичними знаннями, що надаються в аграрних закладах освіти, та практичними потребами агропідприємств, що зумовлює необхідність пошуку нових форм їх співпраці" [2, с. 127].

Проведене дослідження виявило основні напрями комунікаційної взаємодії агробізнесу та освітніх установ в українському контексті. Насамперед, це створення спільних навчально-практичних центрів на базі діючих агропідприємств. За інформацією Міністерства аграрної політики та продовольства України, в країні станом на 2024 рік функціонує понад 50 таких центрів, де студенти аграрних закладів вищої освіти мають можливість

набувати практичних навичок безпосередньо в умовах реального виробництва [3]. Наступним важливим напрямом є впровадження дуальної форми освіти, яка поєднує теоретичне навчання у закладах освіти з практичною підготовкою на виробничих майданчиках агропідприємств. Як свідчать дослідження Л. Курило, у 2023 році приблизно 30% здобувачів аграрної освіти були залучені до різноманітних програм дуальної підготовки [4, с. 89]. Також вагомим аспектом є реалізація спільних науково-дослідних проєктів, спрямованих на розроблення та впровадження інноваційних технологій у аграрне виробництво. Т. Лозинська наголошує, що "спільні дослідження є найбільш ефективним механізмом трансферу знань між наукою та виробництвом в аграрному секторі" [5, с. 63].

Важливим аспектом комунікаційної синергії є цифровізація взаємодії між агробізнесом та освітніми закладами. Впровадження цифрових платформ для обміну знаннями, проведення спільних онлайн-заходів, віртуальні стажування студентів стають невід'ємною частиною комунікаційного процесу. За дослідженнями О. Бородіної, рівень цифровізації комунікацій між агробізнесом та аграрними ЗВО в Україні складає лише 45%, що є недостатнім для формування повноцінного інноваційного аграрного простору [6].

Проведений аналіз дозволив виявити низку суттєвих перешкод на шляху до формування ефективної комунікаційної синергії між агробізнесом та освітніми установами. Серед найбільш значущих варто відзначити недостатній рівень інституційної підтримки співробітництва освітніх закладів із агропідприємствами на загальнодержавному рівні. Відсутність комплексного стратегічного підходу до розвитку такого партнерства призводить до його несистемності та фрагментарності. Іншою вагомою проблемою є істотні фінансові обмеження аграрних закладів вищої освіти щодо впровадження інноваційних проєктів і оновлення матеріально-технічного забезпечення, що суттєво знижує їхню інвестиційну привабливість як партнерів для представників бізнес-середовища. Також критичним фактором залишається недостатній рівень взаємної довіри між освітніми інституціями та сільськогосподарськими підприємствами, що виявляється як у скептичному ставленні підприємців до наукових розробок українських дослідників, так і в недостатній готовності навчальних закладів адаптувати свої програми до актуальних потреб сучасного аграрного ринку праці.

Для ефективного подолання виявлених проблемних аспектів та забезпечення продуктивної комунікаційної синергії між аграрним бізнесом і освітньою галуззю пропонується впровадження комплексної інтегрованої моделі взаємодії. Ця модель охоплює декілька взаємопов'язаних складових. Інституційна складова передбачає формування регіональних агроосвітніх кластерів, які об'єднуюватимуть аграрні заклади вищої освіти, науково-дослідні установи, агропідприємства різного масштабу та форм власності, а також органи місцевого самоврядування для спільного створення інноваційного аграрного простору. Освітня складова зосереджується на розробці та впровадженні адаптивних освітніх програм, що відповідають динамічним вимогам ринку праці, із залученням фахівців агробізнесу до формування

навчальних планів та проведення практико-орієнтованих занять. Науково-інноваційна складова спрямована на створення спільних дослідницьких лабораторій та інноваційних хабів, призначених для розробки й імплементації сучасних аграрних технологій. Комунікаційна складова передбачає розвиток і активне використання цифрових платформ для обміну знаннями та інформацією, організації спільних заходів і підтримки постійного конструктивного діалогу між представниками освіти та бізнесу. Фінансова складова охоплює стратегії диверсифікації джерел фінансування спільних проєктів, включаючи механізми державно-приватного партнерства, грантову підтримку та венчурне інвестування в інноваційні розробки аграрного спрямування.

Список використаних джерел:

1. Тимошенко Н. В. Синергетичний підхід до розвитку аграрного сектору економіки України. Економіка АПК. 2022. № 3. С. 42-49.
2. Кваша С. М. Аграрна освіта та наука: виклики сьогодення. Економіка України. 2023. № 5. С. 123-135.
3. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. URL: <https://minagro.gov.ua/napryamki/osvita-i-nauka> (дата звернення: 15.02.2025).
4. Курило Л. І. Дуальна освіта як фактор інноваційного розвитку аграрного сектору України. Економіка та держава. 2023. № 10. С. 85-92.
5. Лозинська Т. М. Механізми трансферу інновацій в аграрному секторі економіки. Вісник Полтавської державної аграрної академії. 2022. № 2. С. 59-65.
6. Бородіна О. М. Цифрова трансформація агропродовольчої сфери та сільських територій України. Київ: ІЕП НАНУ, 2024. 287 с.

Abstract: *this paper examines theoretical and practical aspects of synergistic interaction between agricultural education and business in forming the innovative agricultural space in Ukraine. Modern mechanisms and communication tools between educational institutions and agricultural enterprises are analyzed. The main problems and prospects for developing their partnership are identified.* **Keywords:** *communication synergy, agribusiness, agricultural education, innovative development, agricultural space, digitalization.*

Науковий керівник:

Тищенко С.І.,

*канд. пед. наук, доцент, завідувачка кафедри економічної кібернетики,
комп'ютерних наук та інформаційних технологій,
Миколаївський національний аграрний університет*